Bekijk de webversie

Erfgoed Magazine Enschede

Een uitgave van de Stichting Cultureel Erfgoed Enschede,

Jaargang 7 - nummer 99 FEBRUARI 2023

Inhoudsopgave

1. Blik op de kerk: Kleine Kerkje Buurse (5.)
2. Zonne-energie en erfgoed.
3. Burg Hohenzollern.
4. Boek van de maand.
5, Meldpunt Cultureel Erfgoed Enschede.
6. Glasbewassing monument niet zo eenvoudig als u wellicht denkt. (1.)
7. Herdenkingsbord Willem van Oranje.
8, De bioscoopcultuur van Enschede (3.)
9. Huis te Breckelenkamp.
10. Zwem- en Badinrichting Van Heek & Co. (4.slot)
11. Villa voormalig slachthuis aan de Pathmossingel in herontwikkeling.
12. European Heritage Label zoekt panelleden.
13. Schot in de zaak Erve 't Kromhof.
14. Boek van de maand.
15. Werelderfgoed UNESCO: Madriu-Perafita-a-Claror vallei.
16. Tegemoetkoming energiekosten voor huishoudens met blokverwarming.
17. Energielabel C.
18. Cultuurfonds voor monumenten.
19. Kijk & vergelijk.
20. De schat van Springendal.
21. Onzekere toekomst voor de Synagoge in Enschede.
22. Hóe doe je dat eigenlijk, een monument verduurzamen?
23. VvE- reserves oneigenlijk belast door belastingdienst.
24. Paasvuur als immaterieel erfgoed meer gebonden aan regels.
25. De stadsbeiaardier speelt op Valentijnsdag verzoeknummers.

1. Blik op de kerk: Kleine Kerkje Buurse (5.)

1857
IN DEZE PLAATSE ZAL IK
VREDE GEVEN SPREEKT DE
HEERE.
HAGGAI 2 v. 10

Foto: SCEE.
Stichting Kerkelijk Erfgoed Buurse.

De Stichting is op 29 december 2015 opgericht omdat de kerkvoogdij van de hervormde gemeente Haaksbergen-Buurse het kerkgebouw van de Hervormde Kerk in Buurse wilde afstoten en de gemeenschap van Buurse het gebouw wilde behouden voor religieuze en maatschappelijke doeleinden. Daarnaast het bevorderen van het gebruik van de kerkgebouwen voor kerkelijke, sociale en maatschappelijke doeleinden.

Het gebouw is formeel aan de eredienst ontheven, maar er worden nog wel oecumenische diensten gehouden.
De stichting is opgericht vanuit de visie dat het belangrijk is om historisch, cultureel, religieus en kerkelijk erfgoed voor Buurse te behouden.

Dit geldt in het bijzonder voor het Hervormde Kerkje in Buurse dat beeldbepalend is voor het dorpsgezicht en waar generaties Buursenaren vanaf het jaar 1857 lief en leed hebben gedeeld.

Voor het realiseren van de doelstelling is het noodzakelijk dat het kerkgebouw met de bijbehorende tuin in goede staat blijven en dat er met regelmaat gebruik van het kerkje wordt gemaakt voor en door de gemeenschap. In de eerste plaats die van Buurse, maar daarnaast ook door de omgeving. De Stichting heeft als doel financiële middelen te genereren door middel van het organiseren van diverse activiteiten en het verhuren van het Kerkje voor evenementen.
Bron: Stichting Kerkelijk Erfgoed Buurse.

Foto: Stichting Kerkelijk Erfgoed Buurse.

De van oudsher Hervormde kerk kan natuurlijk ook voor oecumenische diensten, vieringen of uitvaarten gebruikt worden. In het Kleine Kerkje kunnen allerlei soorten evenementen worden georganiseerd.
U kunt hierbij denken aan bijvoorbeeld: familie-reünies, bedrijfsuitjes, vergaderingen, workshops, tentoonstellingen, (ingetogen) feesten, herdenkingen etc.
Website: https://kleinekerkjebuurse.nl/contact/

COLOFON

Het Erfgoed Magazine Enschede is een uitgave van de Stichting Cultureel Erfgoed Enschede.

Redactieadres:
Stichting Cultureel Erfgoed Enschede
info@cultureelerfgoedenschede.nl

Bankrelatie:
NL87 INGB 0006 9973 92 t.n.v. Stichting Cultureel Erfgoed Enschede.

Disclaimer
Ondanks aan de samenstelling van deze nieuwsbrief bestede zorg kan de redactie geen aansprakelijkheid aanvaarden voor de onvolledigheid of onjuistheid van deze nieuwsbrief.

Heeft u dit Magazine doorgestuurd gekregen en wilt u deze ook zelf ontvangen? Aanmelden kan via de de homepage van onze website

---

2. Zonne-energie en erfgoed.

Foto:: SCEE. **Fabriekschool gemeentelijk monument.**

Dit advies over collectieve zonprojecten voor erfgoed met focus op rijksmonumenten en beschermde gezichten is in opdracht van de stichting *HIER opgewekt* opgesteld, naar aanleiding van een vraag van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het advies levert een bijdrage aan de discussie over het samengaan van collectieve zonne-energie en erfgoed. We zitten middenin het proces van energietransitie. Die transitie heeft een grote visuele impact op onze gebouwde leefomgeving en het landelijk gebied. Daarbij wordt er veel belang gehecht aan lokaal en regionaal draagvlak. Bij dat draagvlak spelen energiecoöperaties een belangrijke rol. Het draagvlak wordt ook bepaald door de ruimtelijke impact die energiemaatregelen hebben op de eigen omgeving. Individuele monumenten, beschermde stadsgezichten, cultuurlandschappen en landgoederen vormen een belangrijke omgevingskwaliteit. Dit advies signaleert een aantal zaken in het beleid en de uitvoering ervan. Op basis van die signalering worden suggesties gedaan om erfgoed een gepaste bijdrage te laten leveren aan de opwekking van zonne-energie.
Klik **HIER** voor het volledige rapport.

---

3. Burg Hohenzollern

Burg Hohenzollern is eigendom van de gelijknamige familie. Het kasteel geldt als een belangrijk monument en is geopend voor bezoekers meer dan 300.000 bezoekers per jaar. Dit is mede te danken aan het authentiek bewaarde interieur. Bovendien wordt in het kasteel sinds 1952 de kunstcollectie en herinneringsstukken van de Pruisische geschiedenis uit het bezit van de familie en uit het voormalige Hohenzollernmuseum in Slot Monbijou in Berlijn tentoongesteld. De Pruisische koningskroon en het uniform van Frederik II behoren tot de belangrijkste stukken van de collectie. Van 1952 tot 1991 bevonden zich de doodskisten van de koningen Frederik Willem I en Frederik II in het kasteel. Na de Duitse hereniging zijn de kisten weer naar Potsdam verplaatst.
Burg Hohenzollern is privé-eigendom. Het kasteel is voor twee derde eigendom van de Brandenburg-Pruisische tak van het Huis Hohenzollern en voor een derde eigendom van de Swabisch-katholieke tak. Sinds 1954 wordt het kasteel ook door de Prinzessin-Kira-von-Preußen-stichting voor vakanties voor misdeelde Berlijnse kinderen benut.
WebsiteBurg Hohenzollem: https://www.burg-hohenzollern.com/

BOEKENSHOP.

In onze boekenshop bevinden zich ruim 90 boeken over cultureel erfgoed en de historie van Enschede en Twente. Met de aankoop van een boek ondersteunt u tevens de activiteiten van de stichting Cultureel Erfgoed Enschede. Bent u op zoek naar een specifiek boek of wilt u boeken aan de stichting ter beschikking stellen? Laat het ons weten. Via e-mail: info@cultureelerfgoedenschede.nl.

Klik hier

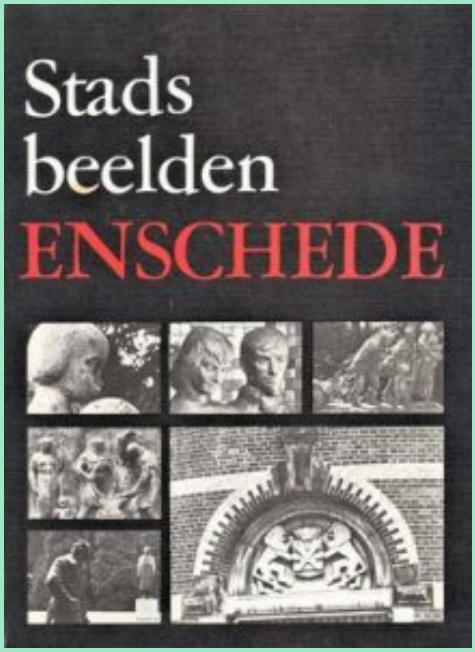

4. Boek van de maand.

Titel: Stadsbeelden Enschede.
Soort: Kunstwerken in Enschede van na de Tweede Wereldoorlog
Schrijver[s]: Ricus Hertsenberg en Ton Linsen
ISBN: n.v.t.
Aantal pagina's: 120
Afmeting: 16x22 cm.
Conditie: in goede staat
Bijzonderheden: foto's in zwart/wit.
Uitgever: Twents Gelderse uitgeverij.
Verschijningsdatum: december 1978
Prijs: € 12,50 incl. verzendkosten in NL.

---

5. Meldpunt Cultureel Erfgoed Enschede.

Het Meldpunt Cultureel Erfgoed Enschede is een centraal informatiepunt, dat een breed publiek in de gelegenheid stelt om melding te doen van bedreigd, onbekend en/of ondergewaardeerd historisch erfgoed in de gemeente Enschede.

De doelstelling van het Meldpunt is het leveren van een inhoudelijke bijdrage aan het behoud en waardering van karakteristieke, beeldbepalende gebouwen, objecten, landschappelijke elementen en structuren. Het resultaat van de melding kan zijn dat initiatieven worden ontwikkeld tot mogelijk behoud en/of ontwikkeling van een object.
Daarnaast kunnen we via ons maandelijkse Erfgoed Magazine en de website aandacht schenken aan de melding.
Met onze eigen kennis en de kennis uit ons (inter)nationale en regionale netwerk op het gebied van herontwikkeling, exploitatie & instandhouding, juridische zaken en (digitaal) informatiebeheer denken we graag mee met het erfgoedveld binnen de gemeente Enschede.
Met de inzender van de melding overleggen wij of een en ander geschikt is voor publicatie. Uitsluitend met toestemming van de inzender gaan wij over tot eventuele publicatie.

Het meldpunt is gestart op 1 januari 2019 en u kunt uw bericht versturen via het blokje "Meldpunt Cultureel Erfgoed" onderaan iedere webpagina van onze website www.cultureelerfgoedenschede.nl of klik HIER

---

6. Glasbewassing monument niet zo eenvoudig als u wellicht denkt. (1.)

Glasbewassing van een monument is nu niet direct een spannend onderwerp maar we moeten het er toch maar even over hebben. Glasbewassing, gevelreiniging en -onderhoud is een complex en arbeidsintensief vakgebied ook al lijkt dat niet zo. Dat heeft te maken met de diversiteit in materialisatie van glassoorten, kozijnen, gebouwgevels, de onderhoudshistorie en anderzijds maar zeker niet onbelangrijk het beschikbare budget van de monumenteigenaar.

Even de Arbowetgeving vooraf
Hoewel het schoonmaakbedrijf als werkgever verantwoordelijk is voor de arbeidsomstandigheden van de schoonmakers, heeft ook de opdrachtgever een verantwoordelijkheid voor de schoonmakers die in zijn monument werkzaam zijn.

Hieruit vloeit voort dat opdrachtgever en schoonmaker samen moeten werken aan goede Arbeidsomstandigheden.

De opdrachtgever heeft dus wel degelijk een verantwoordelijkheid als het gaat over de wijze waarop het werk wordt uitgevoerd. Als bijvoorbeeld een opdrachtgever het toestaat dat de Arbowetgeving en de hiervoor geldende richtlijnen bewust worden genegeerd kan hij bij een ongeval mede (financieel) aansprakelijk worden gesteld.

In Nederland geldt een Europese wet die het gebruik van ladders door glazenwassers ontmoedigt. Mede daardoor is het telescopisch wassysteem sterk in opkomst.

Werken op hoogte
Werken op hoogte vormt een van de grootste risico's binnen de sectoren glasbewassing en gevelreiniging. Omdat een glazenwasser of gevelreiniger op ieder werk met andere gebouwsituaties en gevaren wordt geconfronteerd, zal zijn werkgever bovendien per gebouw de werkmethode(n) en veiligheidsmaatregelen moeten bepalen op basis van een evaluatie van de risico analyse ook wel RI&E genoemd. De RI&E module Glas- en Gevelreiniging Veilig Werken op Hoogte stelt de opdrachtnemer in staat om de risico's die voortvloeien uit het werken op hoogte vast te stellen en passende maatregelen te nemen om die risico's tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen.

Het voordeel van een telescopisch wassysteem ligt voor de hand: je kunt er niet vanaf vallen.
Er worden ook eisen gesteld aan het gebruik van een telescopisch was systeem, eisen aan het systeem zèlf en eisen aan de werkomgeving en de werkorganisatie. De Arbeidsinspectie zal controleren of aan deze wettelijke eisen voldaan wordt.

Op een werkplek waar het gevaar bestaat van hoogte te vallen, moeten maatregelen worden genomen. Dat moet altijd bij een hoogte van 2,50 meter of hoger, maar ook onder de 2,50 meter moeten maatregelen worden getroffen als sprake is van een risico op vallen. Valgevaar kan met laagdrempelige maatregelen worden voorkomen. Voor het gebruik van de ladder stelt de Arbeidsinspectie een maximale werkhoogte van 7,5 meter. Voor glazenwassers is de norm hoger, namelijk 10 tot 12,25 meter.
Wordt vervolgd.

7. Herdenkingsbord Willem van Oranje.

Herdenkingsbord Willem van Oranje.

24 april 1533 is de geboortedatum van Willem van Oranje, de vader des vaderlands, werd geboren op slot Dillenburg in Duitsland.
Het slot is het belangrijkste historische monument van de stad is Slot Dillenburg, althans de weinige resten die daarvan over zijn. Het is het voorvaderlijke kasteel van het Huis Nassau en stond op een 292 meter hoge heuveltop.
Juliana van Stolberg heeft er gewoond; o.a. Willem van Oranje en zijn broer Jan VI van Nassau-Dillenburg zijn er geboren.

Tijdens de Zevenjarige Oorlog kwamen de Fransen in Dillenburg. In 1760 beschoten zij het slot vanaf de andere kant van de rivier Dill. Het slot brandde af en de resten werden gesloopt. Ter herinnering aan Willem van Oranje financierde prinses Marianne, dochter van koning Willem I, in 1872 de bouw van de Wilhelmsturm, op de plaats van het slot. In de Wilhelmsturm is thans het Oranje- en Stadsmuseum gevestigd.

---

8. De bioscoopcultuur van Enschede (3.)

Voor 1918 heeft Enschede vele bioscopen zien komen en gaan. Verschillende werden er opgezet, zoals de Apollo, Concordia, de Flora, een bioscoopzaal in de gemeentelijke schouwburg en zelfs een Katholieke Witte Bioscoop. Echter, velen bleven nog geen jaar open. Pas vanaf 1918, toen de Eerste Wereldoorlog afgelopen was, begon de bioscoopcultuur in Enschede stabiel te worden.
Vanaf dat moment domineerden twee grote bioscopen de markt in Enschede. Zowel Alhambra (600 zitplaatsen) als Palace, beiden gevestigd in hartje centrum, waren vanaf 1918 tot de Tweede Wereldoorlog de enige vaste bioscopen die Enschede rijk was.

De Twentse Schouwburg aan de Langestraat waar omstreeks 1900 in de koffiekamer van de Groote Sociëteit al films werden vertoond.

Voordat in Enschede echte bioscopen gebouwd werden, trokken enkele bioscoopexploitanten met hun theaters rond door het land en gaven in verschillende steden filmvoorstellingen. Zo ook in Enschede. Vaak werden deze voorstellingen gegeven op kermissen of in afgehuurde lokalen bij bijvoorbeeld de Groote Sociëteit.
De eerste filmvoorstelling die hier gehouden werd, vond omstreeks 1900 plaats in de koffiekamer van de Groote Sociëteit. Deze bioscoopzaal werd de Chicago-Electro-Bioscope genoemd. De naam doet groter aan dan de zaal in werkelijkheid was maar een sleutelwoord voor deze onderneming was absoluut sensatie.

Het pand van bioscoop Apolleo in 1915 (boven) en 2018 links.

Bioscope Apollo - Noorderhagen.

De eerste echte bioscoop werd op 26 augustus 1911 door D. Nienhuis in gebruik genomen, gesitueerd op de hoek van de Noorderhagen en de Burgemeesterstraat (nu Haverstraatpassage).
Het officiële adres was Burgemeesterstraat 17.
Het eerste programma omvatte de ‘Kroningsfeesten in Londen’ (Koning Edward VII), een week later gevolgd door het ‘Bezoek van H.M. de Koningin der Nederlanden aan Brussel’.

Detail van het pand op de hoek van de Noorderhagen en de Haverstraatpassage in 2018.

Op de foto staat de naam ‘BIOSCOPE APOLLO’ in de gevel, boven het witte kozijn. Langs de dakrand staat ‘ANNO 1911’. De bioscoop telde 325 zitplaatsen maar heeft slechts enkele jaren bestaan. De laatste voorstelling werd gegeven op 27 juni 1915.
Het pand van de voormalige Bioscope Apollo bestaat nog steeds alhoewel van het oorspronkelijke ontwerp niet veel meer over is. In de buitengevel bevinden zich op een onopvallende plaats een aantal fraaie jugendstil tegels die ons herinneren aan vervlogen tijden.
Op 29 mei 1915 werd het pand gekocht door Jac. Melching, ten behoeve van de firma F. Rozenboom en Zn. die er na een verbouwing Drukkerij Planeta vestigde.

Bioscope „Apollo", Enschede.
Burgemeesterstraat - Telef. Interc. 468.
vertoont tot heden en blijft vertoonen de mooiste films, ten spijt van alle concurrentie, getuige de moeite welke steeds door de concurrenten hiervoor wordt gedaan, in het bezit te komen van de prachtfilms welke steeds in APOLLO worden vertoond.
Woensdag 29 April tot en met 5 Mei a.s.
Het beroemde meesterwerk van ALEXANDRE DUMAS:
De Ridder van het Roode Huis.
Verhaal uit de Fransche Revolutie in 6 gedeelten, 168 tafereelen.
Aanvang van dezen film iederen avond 7 en 9 uur.

---

9. Huis te Breckelenkamp.

"Twente ons Erfgoed", Huis te Breckelenkamp, een van de weinig overgebleven havezaten in Twente. In deze video ziet u de havezate anno 2020 en de voice-over en (evt) ondertiteling, vertellen de geschiedenis van het landgoed, huis en zijn bewoners. Camera, editing en voice-over door John Haverkotte.

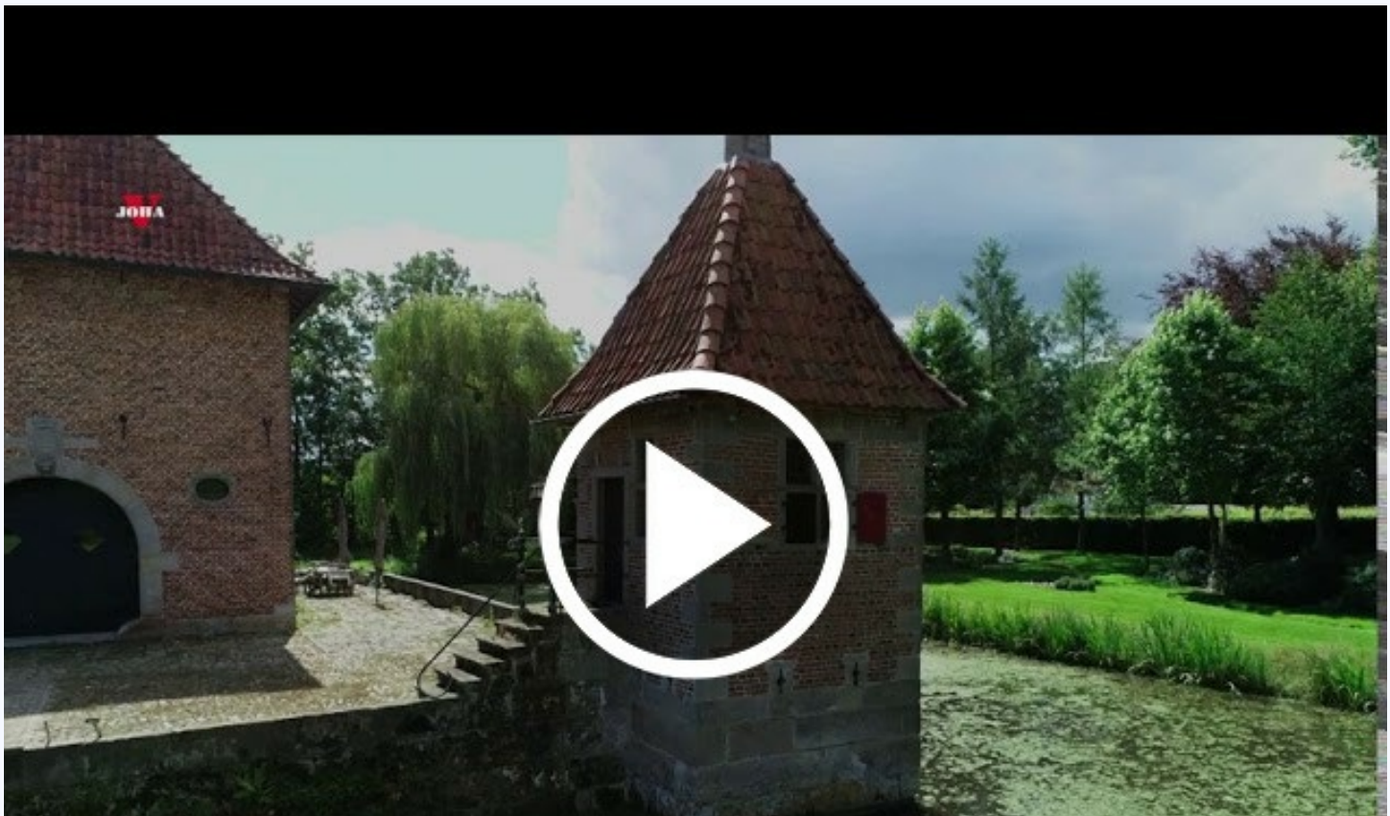

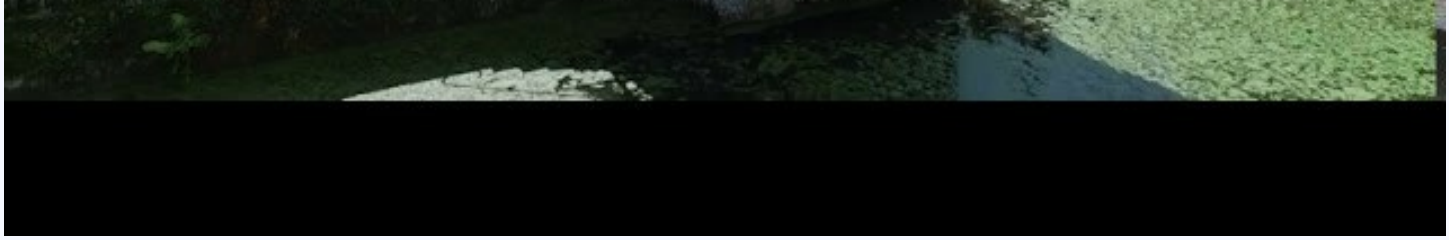

10. Zwem- en Badinrichting Van Heek & Co. (4. slot)

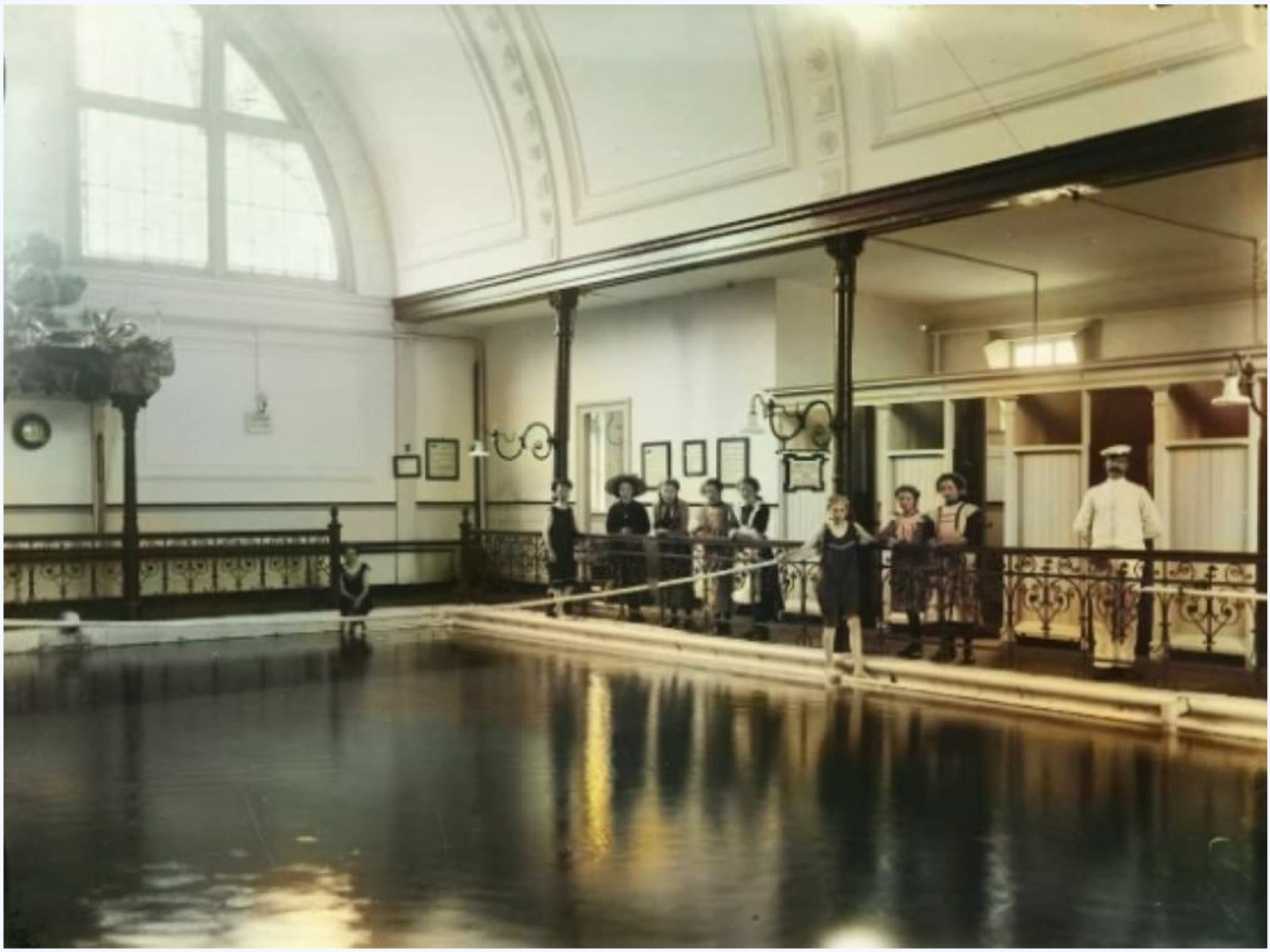

"Het laatste oude gebouw aan het nieuwe H.J. van Heekplein staat op het punt om te verdwijnen. Velen zal dat met enige weemoed vervullen. Niet echter de omwonenden van het bad, die straks verlost zullen zijn van de zwarte rookpluim die de schoorsteen bij het gebouw regelmatig verliet. In deze tijd van milieuvervuiling een verblijdend verschijnsel. Men heeft er echter de massa's rijdend blik voor teruggekregen". Toch vindt de heer F. de Vries, waarnemend directeur van de Lichamelijke opvoeding en sport de verdwijning van het bad wel een verlies voor Enschede. In september 1973 zal het instructiebad in het park Stokhorst wel worden geopend, maar het wachten is op het overdekte zwembad in Enschede-Noord, dat pas een wezenlijke verbetering zal zijn voor de zwemsituatie in deze stad, waar het aantal zwemmers sinds 1982 met duizenden is gestegen.

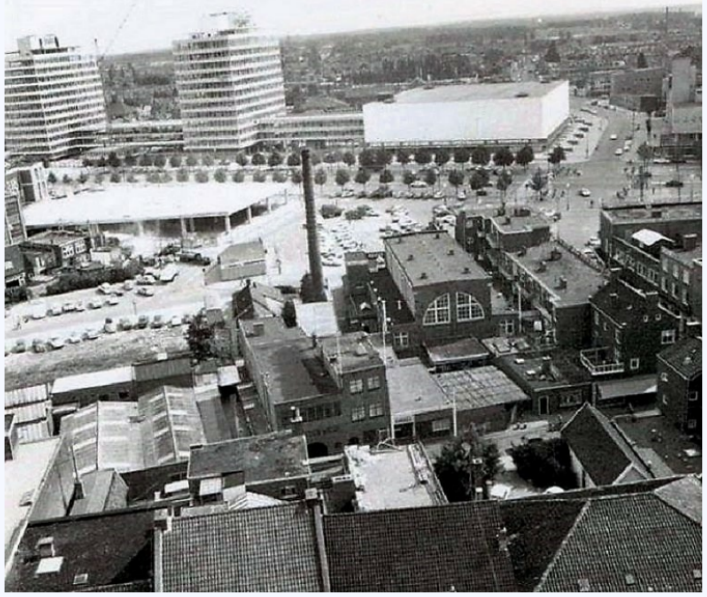

De Zwem- en Badinrichting Van Heek aan het van H.J. van Heekplein gezien vanaf de Stadhuistoren richting Boulevard 1945.
De foto is waarschijnlijk gemaakt omstreeks 1970.
Het V&D pand en de twee ICT torens zijn inmiddels gerealiseerd.
Het parkeerdek op de Kalanderij is nog niet gereed.

Badmeester Bongers was een zwembadautoriteit en kindervriend in het zwembad Van Heek.
Hij was een vrij strenge zwemmeester, maar wie bij de heer Bongers het diploma had gehaald, wist dat hij het zwemmen goed meester was geworden. In de geschiedenis van het bad zal hij een legendarisch figuur blijven.

Het einde van een tijdperk

Schilderij van Klaas Bernink
Zwem- en Badinrichting Van Heek & Co.

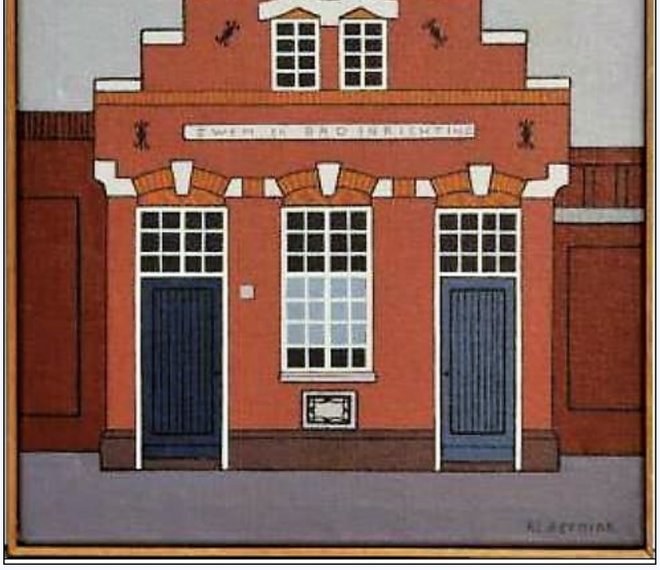

In de periode dat de textielindustrie de grootste werkgever van Nederland was zijn er de nodige {loon} conflicten geweest.
Er heerste een sfeer van enerzijds goed werkgeverschap maar de fabrieksarbeiders waren vaak ontevreden over het loon en de werkomstandigheden.
Er deden in Enschede veel cynische verhalen de ronde over de bedoelingen van de firma Van Heek voor wat betreft het zwembad.
Het gedicht hieronder is wel een treffend voorbeeld hiervan.

GRATIS BAD

Arbeiders van meneer Van Heek
moesten zich douchen, eens per week.
Men mocht dan gratis naar het bad,
omdat de baas daar baat bij had.

Meneer van Heek de gulle schenker,
was eigenlijk een sluwe denker.
Al wat hij gaf, kreeg hij terug
over de arbeider z'n rug.

Een park, een bad, een goede woning,
garandeerden zijn beloning.
Want op de duur zou je het merken,
men werd niet ziek, kon harder werken.

Ook het rijk betaalde mee
aan wat hij schonk aan Enschede.
De bonden wisten het allang:
't was grotendeels eigen belang.

"Liefde voor 't volk" was wat hij voelde.
Een liefde die al snel bekoelde,
als men het lef tot staken had.
Dan sloot 't fabriek en ook het bad.

De diepste gedachten dat industriëlen in Enschede en Hengelo tussen 1870- 1940 veel bijgedragen hebben aan de vrijetijdsbesteding van de bevolking met betrekking tot gezondheid en bewegen, daar kan geen twijfel over bestaan.

Slechts enkele initiatieven lijken primair een gezondheidsmotief te hebben gehad. Hierbij valt te denken aan de gymlessen die de Achillesleden, dus fabrikanten in de dop, aan de fabrieksschool en aan lagere scholen gaven.
Sommige beschreven uitspraken van Gerrit Jan van Heek en zijn familie en de vele initiatieven met betrekking tot hygiëne, gezondheid en beweging van Gerrit Jan van Heek en van de Stork familie wijzen ook sterk in die richting.

Dit is echter een aanname op grond van publicaties, waarbij natuurlijk nooit de diepste gedachten ontrafeld kunnen worden die industriëlen door hun hoofd lieten gaan bij het nemen van hun ongetwijfeld nobel bedoelde initiatieven.

Bronnen:
-Troebelen in de Twentse textiel (100 jaar sociale strijd)
-Website: http://stefenfen.nl/bundel.htm
-Gemeentelijk Stadsarchief Enschede 1913.
-Dagblad Tubantia 24 december 1985.
-Foto's: Gemeentelijk Stadsarchief Enschede.

---

11. Villa voormalig slachthuis aan de Pathmossingel in herontwikkeling.

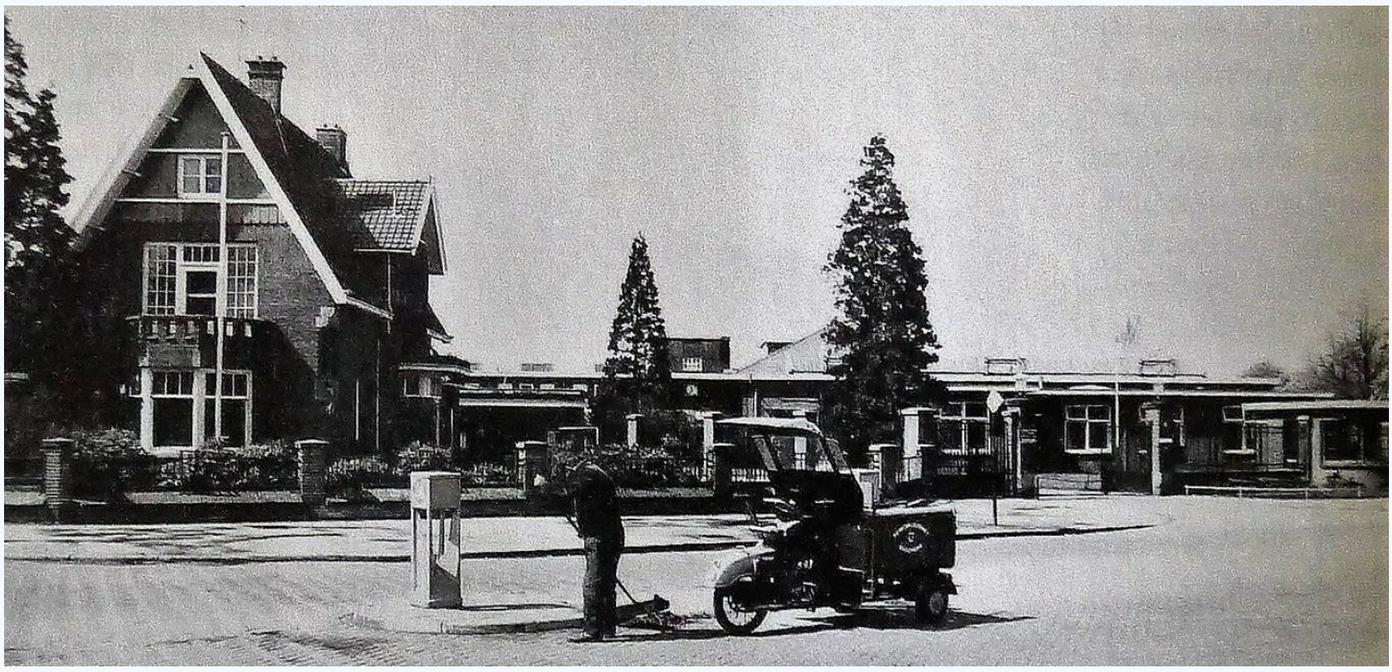

Directeurswoning voormalig slachthuis Enschede. Aan de rechterzijde de ingang naar het slachthuis.

De villa stamt uit 1912 en is gebouwd in de zogenaamde Chalet-Stijl. Deze villa staat op de hoek van de Volksparksingel en de Tweede Emmastraat en werd in opdracht van het voormalige abattoir, als directiewoning gebouwd naar een ontwerp van P.M.A. Huurman en W. Stork.
De villa heeft inmiddels 20 jaar leegstand achter de rug en sinds 2015 eigendom van de naastgelegen Moslim gemeenschap. Het bestuur van de Islamitische Vereniging Enschede en Omstreken (IVEO) heeft ons uitgenodigd om de villa te komen bezichtigen.

Ofschoon de villa al jaren leegstaat zijn er wel degelijk plannen om deze weer in gebruik te nemen. Er zijn gesprekken geweest met de Monumentenwacht en er heeft een bouwkundige inspectie plaatsgevonden.
Het bestuur wil de villa verduurzamen en de oorspronkelijke entree, waar nu een bushalte is geplaatst, weer in ere herstellen. Dat vraagt natuurlijk nog het nodige overleg met de gemeente Enschede in verband met de monumentstatus van de villa. Het eerste gesprek hierover met de gemeente Enschede heeft inmiddels plaatsgevonden

De komende maanden zal er nu een concreet plan worden opgesteld om de villa uiteindelijk weer in ere te herstellen. Er zijn eigenlijk twee opties, namelijk geschikt maken voor bewoning maar er is ook de mogelijkheid van een kantoorfunctie.

De afgelopen jaren hebben vrijwilligers van de Islamitische Vereniging hard gewerkt aan het interieur van de villa. Een monumentale trap is met de hand geschuurd en ziet er nu al prachtig uit. In verschillende ruimten ligt nog het originele visgraatparket en in de hal een natuurstenen vloer. De elektrische installaties zijn vervangen en er zijn maatregelen genomen om de villa te verduurzamen door o.m. isolatieglas en dakisolatie.

Het bestuur hoopt nu om medio 2023 de monumentale villa weer in gebruik te kunnen nemen. Dit is alles sterk afhankelijk van de uitkomsten van de gesprekken met de gemeente Enschede. Volgens het bestuur is de renovatie van de villa alleen maar mogelijk geweest met de inzet van vele vrijwilligers van de Islamitische Vereniging.
De villa is een gemeentelijk monument.

---

12. European Heritage Label zoekt panelleden.

De actie European Heritage Label zoekt professionals uit verschillende disciplines om zich bij de pool van experts aan te sluiten. De deskundigen van het Europees panel zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de selectie op Unieniveau.
Het doel van deze oproep is om een pool van deskundigen op te richten voor het Europese niveau van het selectieproces van het Europees erfgoedlabel . De Europese Commissie zal 4 experts uit deze pool selecteren en hen aanstellen als leden van het panel voor een mandaat van drie jaar.
De deadline voor aanvragen is 5 februari 2023.
Geïnteresseerd? Lees meer via de website van de commissie en vul hier uw aanvraag in . De deadline voor aanvragen is 5 februari 2023.

---

13. Schot in de zaak Erve 't Kromhof.

Erve 't Kromhof aan de Heutinkstraat 600 is een gemeentelijk monument.

Op dinsdag 17 januari jl. is de Stadsdeelcommissie Oost door de projectontwikkelaar bijgepraat over de herontwikkeling van Erve 't Kromhof aan de Heutinkstraat 600. Ofschoon het initiatief niet past binnen de beleidskaders van de Visie Landelijk Gebied en de Gids Buitenkans is naast B&W ook de gemeenteraad vooralsnog van mening dat dit project een unieke bescherming biedt van de cultuurhistorische waarde van Erve 't Kromhof. Voor de boerderij betekent dit nieuwbouw en de monumentale status komt hierdoor te vervallen. Uit nader onderzoek zal nog moeten blijken of voor de resterende opstallen een monumentale status kan worden verkregen. Hierover moet o.a. de gemeentelijke monumentencommissie nog een advies uitbrengen. De afgelopen vijf jaren is deze boerderij en de overige opstallen in ernstig verval geraakt onder andere door drie uitslaande branden.
Wethouder Niels van den Berg was in de bijeenkomst van 17 januari jl. enthousiast over de nieuwbouwplannen.
In december 2023 zal B&W een voorstel wijziging bestemmingsplan voorleggen aan de gemeenteraad die hierover een defintief besluit moet gaan nemen.
Bijlagen:
-Memo B&W aan gemeenteraad Enschede d.d. 4 januari Klik **HIER**
-Visie Landelijk Gebied Enschede 2021.Klik **HIER**
-Samenvatting Gids Buitenkans 2022 Klik **HIER**

Impressie voorlopig ontwerp Erve 't Kromhof (Van der Linde Architecten)

---

14. Boek van de maand.

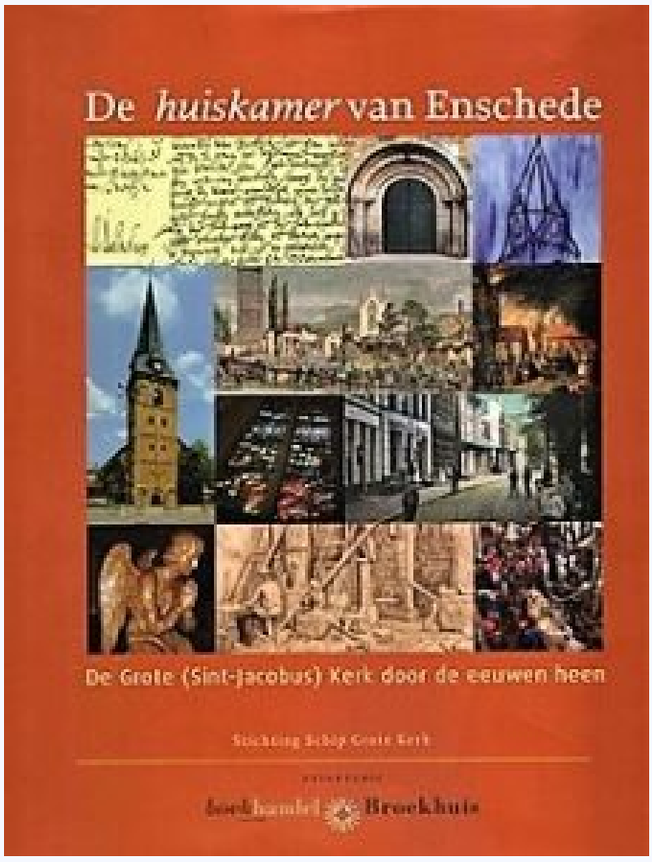

Titel: De huiskamer van Enschede.

Inhoud: De Grote Kerk door de eeuwen heen.

Schrijver: Klaas Goinga,

Afmeting: 28x 26 cm.

Aantal pagina's: 120.

Conditie: In nieuwe staat.

Bijzonderheden: Uitgave 2007.

Uitgever: Boekhandel Broekhuis.

Prijs: € 22,50 inclusief verzendkosten in NL

---

15. Werelderfgoed UNESCO: Madriu-Perafita-Claror vallei

Het culturele landschap van de Madriu-Perafita-Claror vallei geeft op een microkosmische manier weer hoe mensen millennia lang gebruik maakten van de middelen en bronnen van de hoge Pyreneeën. De spectaculaire glaciale landschappen – steile rotsen en gletsjers, open weiden en steile, beboste rotswanden – beslaan ruim 4 hectare. Dat is 9% van de totale oppervlakte van Andorra. De vallei weerspiegelt niet alleen de doorgemaakte klimaatveranderingen, maar ook de aanwezigheid van economische voorspoed, sociale stelsels, langdurige veeteelt en een bergcultuur. In de vallei zijn woningen te vinden – vooral zomernederzettingen – terrassen, stenen sporen en aanwijzigen dat er ijzer gesmolten werd.

16. Tegemoetkoming energiekosten voor huishoudens (VvE's) met blokverwarming.

Appartementencomplex TETEM 1. Foto: SCEE.

Het prijsplafond sluit niet altijd goed aan bij huishoudens die een blokaansluiting voor gas, warmte of elektriciteit hebben. Het kabinet werkt daarom met spoed aan een regeling om ook deze groep te helpen met de hoge energieprijzen. Naar verwachting is de regeling midden februari afgerond. Meerdere partijen, waaronder woningbouwcorporaties, hebben om een inschatting van de tegemoetkoming gevraagd, zodat zij hier rekening mee kunnen houden bij het bepalen van de voorschotten voor energie voor hun huurders of leden. De overheid deelt daarom nu vast een indicatie van de tegemoetkoming. De definitieve tegemoetkoming die per aanvraag aan de vereniging van eigenaren (VvE) of verhuurder wordt uitbetaald is nog wel afhankelijk van de verdere uitwerking van de regeling.

Tegemoetkoming 1e helft 2023

- Zelfstandige wooneenheden (zoals een appartement) met blokgas of blokwarmte: €786,45
- De tegemoetkoming voor huishoudens met een blokaansluiting wordt op twee momenten vastgesteld, zodat deze mee kan bewegen als de energieprijzen in de loop van het jaar stijgen of dalen. De energieprijzen in de tweede helft van 2023 zijn nog niet bekend. Het is daarom nog niet mogelijk om een indicatie te geven. Om toch enige zekerheid te bieden, heeft het kabinet besloten voor de tweede helft van het jaar minimaal uit te gaan van 50% van de gehanteerde energieprijzen in de eerste helft van het jaar. Dat betekent dat als de energieprijzen meer dan 50% zakken, de tegemoetkoming niet verder mee zakt.
- Bron: Rijksoverheid.

---

17. Energielabel C.

Per 1 januari 2023 moet elk kantoorgebouw minimaal energielabel C hebben. Dit betekent een primair fossiel energiegebruik van maximaal 225 kWh per m2 per jaar. Voldoet het gebouw niet aan de eisen, dan mag u het per 1 januari 2023 niet meer als kantoor gebruiken. Deze verplichting staat in het Bouwbesluit 2012.

- **Monumenten als bedoeld in de Erfgoedwet of aangewezen monumenten in een provinciale of gemeentelijke verordening vallen hier buiten en zijn vrijgesteld van deze regeling.**

---

18. Cultuurfonds voor monumenten.

Wilt u weten wat het Cultuurfonds voor u als monumenteigenaar kan betekenen. Kijk dan naar de onderstaande video.

19. Kijk & vergelijk.

De warenmarkt in Enschede omstreeks 1920

Al ruim 400 jaar vervult de markt een belangrijke economische en sociale rol in de Enschedese samenleving. Het is de plaats van vraag en aanbod van goederen maar evenzo een ontmoetingsplek waar door kopers en verkopers het laatste nieuws wordt uitgewisseld. De markt is niet alleen voor Enschede belangrijk maar heeft eveneens een regionale functie met name naar de grensstreek van Duitsland. En natuurlijk heeft de markt in de loop der eeuwen vernaderingen ondergaan, maar de principes zijn nog altijd hetzelfde.
Wilt u meer weten over de geschiedenis van 400 jaar warenmarkt in Enschede? Klik dan **HIER**

Foto onder: De warenmarkt in Enschede 2020

---

20. De schat van Springendal.

De schat van Springendal
In 2022 verwierf het Rijksmuseum van Oudheden twee delen van een vroegmiddeleeuwse schatvondst uit het Springendal, bij Hezingen in Twente. Deze schat bestaat uit gouden en zilveren munten en sieraden uit de 7de en 8ste eeuw, de Merovingische tijd. Het is de belangrijkste vondst uit de Vroege Middeleeuwen in een halve eeuw. De meeste munten zijn gouden *tremisses* uit Dorestad, maar andere komen uit Dronrijp, Maastricht, Duitsland en Frankrijk. Ze zijn achtergelaten bij houten palen op een kruispunt van wegen, waarschijnlijk een offerplaats. Dit is de eerste lezing over deze recente aanwinst en topvondst.

Foto: Rijksdienst Cultureel Erfgoed.

Twee keer per maand houdt een conservator of restaurator van het Rijksmuseum van Oudheden een livestream-lezing over een van de topstukken uit de collectie. Op deze zondagmiddag vertelt Annemarieke Willemsen, conservator collectie Middeleeuwen, over de vroegmiddeleeuwse schat van Springendal, gouden en zilveren munten en sieraden uit de 7de en 8ste eeuw, de Merovingische tijd. Via de chat kunt u vragen stellen, die na afloop van de lezing worden beantwoord.

- datum: zondag 12 februari 2023
- tijd: 14.00 – 15.00 uur
- locatie: livestream vanuit het Rijksmuseum van Oudheden
- aanmelden voor de livestream
- kosten: gratis

Aanmelden livestream

Meld u aan voor de livestream

Iedereen kan deze topstukkenlezing thuis gratis volgen. U hoeft geen extra programma's te downloaden of te installeren op uw computer. Na aanmelding ontvangt u een link, waarmee u via de browser op uw pc, laptop, tablet of smartphone de lezing kunt volgen. De uitzending is vanaf een kwartier voor aanvang online. De link blijft twee weken geldig, zodat u kunt terugkijken.
Bron: Rijksmuseum voor Oudheden.

---

21. Onzekere toekomst voor de Synagoge in Enschede.

De Synagoge foto: SCEE.

Hoe de toekomst voor de Enschedese Synagoge eruit ziet is op dit moment erg onzeker. De Joodse gemeenschap is de laatste jaren aanzienlijk geslonken tot slechts 45 gelovigen en dat heeft tot gevolg dat er nauwelijks nog gebruik wordt gemaakt van de Synagoge. Volgens de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed zijn er 87 gebouwen in Nederland die oorspronkelijk als synagoge zijn gebouwd. Daarvan zijn er nog altijd 27 in gebruik. Het grootste aantal, 63, dateert uit de negentiende eeuw.

Gelukkig is er nog de stichting Vrienden Synagoge Enschede, met vijftig vrijwilligers. De stichting organiseert rondleidingen in de Synagoge voor belangstellenden alsook culinaire vieringen, exposities en een jaarlijkse matzemarkt.
Maar nu het aantal Joodse gelovigen langzaam maar zeker terugloopt doemt de vraag op, hoe nu verder. Met het onderhoud van de Synagoge zijn jaarlijks tienduizenden euro's gemoeid die de Joodse gemeenschap alleen niet meer kan opbrengen.

Volgens de Joodse gemeenschap ligt hier ook een taak voor de gemeente Enschede. Wethouder Jeroen Diepenmaat heeft al laten weten dat hij bereid is mee te denken over de toekomst van de Synagoge en stelt voor een onderzoek in te stellen naar toekomstige mogelijkheden.
De Synagoge in Enschede is een Rijksmonument.
Klik **HIER** voor de webpagina van de Synagoge.

---

22. Hóe doe je dat eigenlijk, een monument verduurzamen?

Met een geïntegreerde benadering van lesmateriaal, ontwerptools en uitvoeringsrichtlijnen wordt die vraag op deze website beantwoord. Digitale en fysieke middelen zijn hierbij samengebracht. Klik **HIER** voor de website verduurzamingsrichtlijnen voor monumenten.
Bron: ERM.

---

23. VvE -reserves oneigenlijk belast door belastingdienst

Wilhelminaflat. Foto: SCEE

Appartementseigenaren betalen sinds 1 januari 2023 meer belasting over VvE-reserves dan huiseigenaren over hun spaargeld. Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden oordeelt dat deze hoge belastingheffing op VvE-reserves niet rechtvaardig is.

Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden bepaalde op 10 januari dat de hoge belastingheffing op VvE-reserves niet door de beugel kan. Waar huiseigenaren over hun spaargeld rond de 0% belasting betalen, betalen vanaf 1 januari 2023 appartementseigenaren belasting over de reserves van de Vereniging van Eigenaars (VvE) alsof het om een belegging gaat. Hiervoor geldt volgens de wet een veel hoger rendement van ruim 6%. Maar omdat VvE-reserves vrijwel altijd op een bankrekening staan, moeten deze fiscaal hetzelfde worden behandeld als een spaartegoed, aldus het Gerechtshof.

De uitspraak van het Gerechtshof benadrukt dat een oplossing niet langer vrijblijvend is. De vereniging vindt dat snel duidelijkheid moet komen voor appartementseigenaren. Nu slaat de Belastingdienst appartementseigenaren voorlopig nog aan volgens het hoge rendement. VEH ontvangt daarover signalen van ongeruste leden. De vereniging wijst erop dat het juist belangrijk is dat VvE's sparen voor onderhoud en verduurzaming van het pand. Dit moet niet worden ontmoedigd.
Bron: VEH.

---

24. Paasvuur als immaterieel erfgoed meer gebonden aan regels.

Paasvuur G.J. Van Heekpark 1920

Het organiseren van paasvuren is een evenement en kan binnen de regels die de Wet natuurbescherming daaraan stelt. Bij vuur komt stikstofoxide vrij. Bescherming van Natura 2000-gebieden gaat onder meer om het voorkomen of beperken van neerslag op de gebieden van stikstofverbindingen (stikstofdepositie).

Onder het Programma Aanpak Stikstof (PAS) was er een ondergrens voor de melding- en vergunningplicht. In mei 2019 is het PAS door de Raad van State onverbindend verklaard. De ondergrens is daarmee vervallen. Sindsdien zijn evenementen eerder vergunningplichtig. Daarom moet vanaf het vervallen van het PAS voor paasvuren, beoordeeld worden of het evenement vergunningplichtig is.
De paasvuren in Oost- Nederland zijn een eeuwenoude traditie en inmiddels Immaterieel Erfgoed. Toch zal wet- en regelgeving eisen stellen aan deze traditie.
Vier van de acht paasvuren in Tubbergen en Dinkelland kunnen komend voorjaar gewoon worden ontstoken, ondanks een dreigend verbod vanwege de stikstofregels. Uit onderzoek is gebleken dat de helft van de paasvuren bij Natura 2000- gebieden onder de norm voor stikstofuitstoot valt. Voor de andere helft is er wel sprake van negatieve effecten.

Het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN) geeft advies over de mogelijkheden van immaterieel erfgoed rondom paasvuren.
Voor meer informatie over paasvuren klik **HIER**

---

25. De stadsbeiaardier speelt op Valentijnsdag verzoeknummers.

Het carillon Grote Kerk Enschede. Foto: SCEE

.

Op Valentijnsdag, dinsdag 14 februari, speelt de stadsbeiaardier verzoeknummers. Dat is inmiddels traditie. U kunt meebeslissen wat voor muziek er uit de toren van de Grote Kerk komt op Valentijnsdag!
Tot en met 7 februari kunt u op uw favoriete muziek stemmen.
Kies uit deze lijst met liefdes- en liefdesverdrietliedjes.
Op 14 februari tussen 19.00 uur en 20.00 uur kunt u op de Oude Markt luisteren naar de nummers met de meeste stemmen. In 2022 stond Love of my life van Queen op 1. Op dit moment is dat Perfect Day van Lou Reed. Blijft dat zo? Dat bepaalt u!

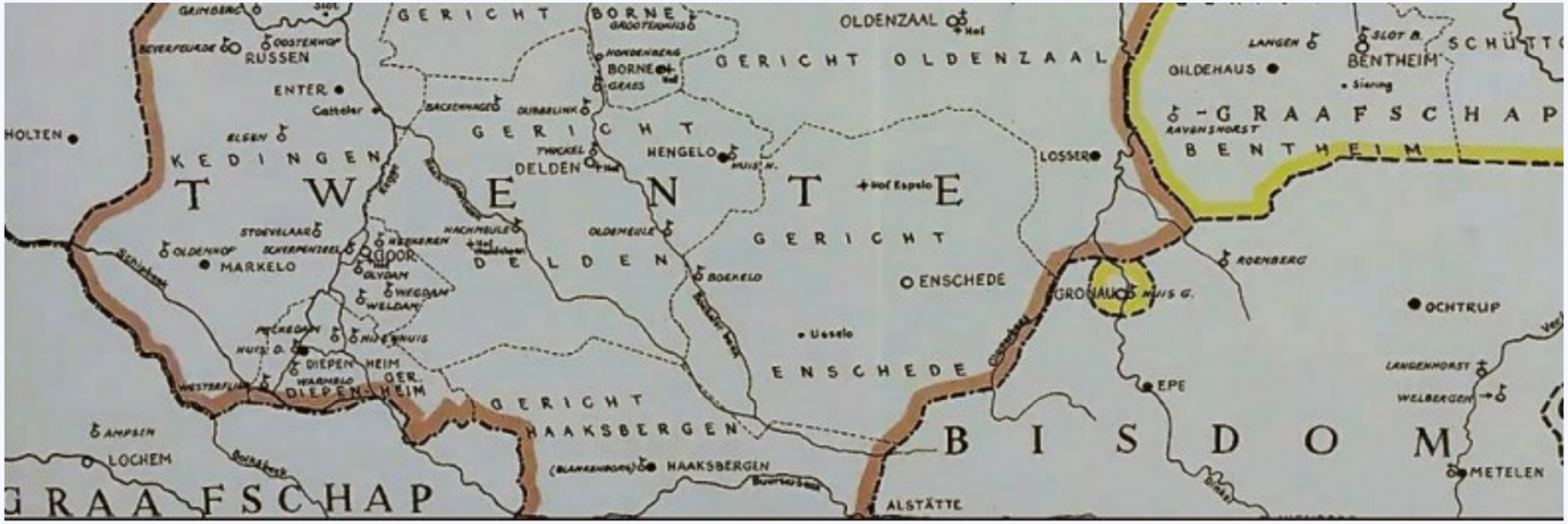

Stichting Cultureel Erfgoed Enschede

info@cultureelerfgoedenschede.nl

Facebook Website

Deze e-mail is verstuurd aan {{email}}.• Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich hier afmelden. • U kunt ook uw gegevens inzien en wijzigen. • Voor een goede ontvangst voegt u info@cultureelerfgoedenschede.nl toe aan uw adresboek.

Laposta